List 36. **NOVICE** Tečaj LV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 3. septembra 1897.

Politiški oddelek.

Vseslovenski shod.

Notranjepolitični položaj je prouzročil, da se je iz naroda izprožila misel, naj se v odgovor na nečuvene nemške in italijanske provokacije in z ozirom na postopanje vlade napram Slovencem priredi kar mogoče sijajna manifestacija, katere naj se udeleže zastopniki vseh narodnih strank v dokaz, da smo Slovenci navzlic vsem obstoječim nasprotstvom in navzlic razliki v mnenji in v sodbi glede mnogih političnih, gospodarskih in kulturelnih vprašanj, vender le jedini in solidarni v narodnostnih vprašanjih, jedini in solidarni v boju za narodno ravnopravnost in samoupravo slovenskega življa.

Slovenski in istrsko-hrvatski poslanci so se ideje oklenili in sklenili prirediti tak shod, čegar priredbo so poverili posebnemu pripravljalnemu odboru, kateri je stopil v dogovor s prizadetimi strankami ter končno ukrenil kar treba za ta shod.

Shod se bo vršil dne 14. septembra v Ljubljani, ob 9. uri dopoldne in se bo končal najkasneje ob 5. uri popoldne. Z ozirom na ta omejeni čas in ker so poročevalci izbrani iz vseh slovenskih pokrajin in iz Istre, bode po sklepu poslanskega sestanka z dne 30. julija debata na tem shodu izključena in isto tako bode udeležba na vseslovenskem shodu omejena na vabljene osebe, ker shod ni nameravan kakor splošen ljudski shod, ampak kakor shod narodnih zaupnikov. Zaradi tega je pripravljalni odbor dogovorno o pododbori v posamičnih kronovinah in vsoglasju z interesovanimi slovenskimi strankami sestavil imenik zaupnikov in dobe zaupniki povabila pravočasno doposlana.

Uvažuje z raznih stranij izrečene želje in nasvete je pripravljalni odbor določil naslednji dnevni red vseslovenskemu shodu:

1. Splošni politični položaj, o katerem bode poročal državni poslanec dr. Ivan Šušteršič;

2. Jezikovno vprašanje. O njem bode poroča državni poslanec dr. Andrej Ferjančič;

3. Primorske razmere in sicer specijelno isterske in tržaške razmere. Poročevalec je državni poslanec Vekoslav Spinčič;

4. Primorske razmere in sicer specijelno razmere na Goriškem. Poročal bode odvetnik v Gorici dr. Alojzij Franko;

5. Koroške razmere. O teh bo poročal koroški deželni poslanec Josip Grafenauer.

6. Štajerske razmere. Poročevalcem je določen štajerski deželni poslanec dr. Ivan Dečko.

7. Narodna avtonomija in narodno-gospodarski položaj slovenskega in istersko-hrvatskega naroda. Poročevalec bo državni poslanec Fran Povše.

8. Sklepanje v predlaganih resolucijah.

Že dnevni red priča, da se je pripravljalni odbor postavil na višje in širše stališče. Shod naj pojasni razmere slovenskega naroda v raznih kronovinah, poda naj jasno sliko o vladajočih odnošajih in naj precizuje v prvi vrsti najaktuvelnejše narodne in gospodarske zahteve, katerih izpolnitev je za obstanek in napredek slovenskega naroda neizogibno potrebna, pove pa tudi, kateri so končni naši smotri za popolno zagotovitev obstanka in napredka, namreč narodna avtonomija.

Veseleč se od srca, da se obistini občna želja, da se vrši vseslovenski shod, in prepričani, da se ga udeleže rodoljubi iz vseh pokrajin, želimo, da bi bil shod kar mogoče sijajna manifestacija in da bi obrodil obilo sada.

Faure na Ruskem.

Ruski car Nikolaj je lani, ko je po smrti svojega očeta prevzel carsko žezlo, potoval po Evropi in seveda obiskal tudi središče Francije, sijajni Pariz. Ta obisk mu je te dne vrnil predsednik francoski republiki Feliks Faure in ves svet je z najintenzivnejšim zanimanjen opazoval vse, kar se je zgodilo povodom Faureovega obiska.

Že okolnost, da je avtokratični vladar Rusije, kateri se po vsi pravici smatra za prvega predstavitelja monarhizma, izkazal načelniku republičanske države vladarske časti, dasi ta predsednik že v nekaterih tednih lahko izgubi vso veljavo in ves upliv, dasi je ta načelnik izšel iz vrst meščanstva in izdeloval ter prodajal usnje, predno ga je francoski narod postavil na mesto predsednika republike, že ta okolnost sama je bila zadosten povod, da se je svet čudil, a še večjo pozornost so obudile druge dogodbe povodom tega obiska.

Faure je bil sijajno vzprejet. Car ga je pogostil, kakor se spodobi pogostiti tako odličnega gosta, priredil je njemu na čast presijajne slavnosti in vojaške parade, kakor jih je priredil cesarju avstrijskemu in nemškemu cesarju, ljudstvo pa je Faurea pozdravljalo in poslavljalo presrčnejše, in sijajnejše kakor vsacega drugega gosta. Vse slavnosti so pričale, da hoče car pokazati, da mu mej vsemi gosti Faure najmilejše in hotel je to pokazati, ker je Francija zaveznica Rusije.

Malo pred Faureovim odhodom, v Kronstadtu, na Francoski ladji „Pothiau", pa je bila izrečena beseda katera je po vsem svetu obudila največjo senzacijo. Car in Faure sta v svojih napitnicah izrekla da so je s tem obiskom ustvarila nova vez mej aliirano Francijo in Rusijo.

Beseda „alijanca" je prepomembna. Ves svet je vedel in videl, da hodita Rusija in Francija roko v roki, da obstoji mej njima zveza. To se je pokazalo že pri najrazličnejsih prilikah tekom zadnjih let, a jednega ni nihče vedel: je li ta zveza zasnovana samo na dogovor od slučaja do slučaja, ali pa obstoji pisana pogodba, kakršna obstoji na pr. mej Avstrijo, Nemčijo in Italijo. Beseda alijanca se doslej ni bila nikdar izrekla, prvič se je izrekla v Kronstadtu.

Zdaj pač ni nobenega dvoma več, da se je mej Rusijo in Francijo sklenila pismena pogodba in to je največjega pomena za vso zunanjo politiko evropskih držav, kajti taka pismena določba je gotovo jasno precizovana in pove natančno, v katerih slučajih si morata zvezni državi pomagati. Prav, ker se vsebina pogodbe prikriva, ker se ne razglasi, kakor se je razglasilo trozvezna pogodba, prav iz tega se sklepa in to povse utemeljeno, da je njena ost naperjena proti Nemčiji, zato pa tudi jezi, katera je zavladala po vsi Nemčiji, čim se je izvedelo za vsebino napitnic.

Iz teh napitnic pa se da tudi sklepati, da se je francosko-ruska alijanca sklenila šele sedaj, da se je o priliki Faureovega obiska v Petrogradu razširila in precizovala že prej obstoječa ustna zveza ter se pri tej priliki podpisala, kajti sicer bi niti car niti Faure ne imela uzroka govoriti o novi vezi, katera se o priliki Faureovega obiska bila narejena mej Rusijo in Francijo. Ta novo vez je ravno pisana alijančna pogodba.

Evropskemu miru more biti ta zveza, ta alijanca, samo na korist. Nemčija se zdaj ne more ganiti, zlasti ker je trozveza postala precej trhlena in ker se je Avstrija sprijaznila z Rusijo. Nemčija je osamljena in ker je bila prav Nemčija največja nevarnost miru, se smemo francosko-ruske alijance od srca veseliti.

Politični pregled.

Državni zbor. — Parlamentarna komisija desnice se je sešla ta teden in se začela pogajati z vlado glede bodočega postopanja. Vladi je pred vsem na tem, da se snide državni zbor, da voli člane delegacije, da odobri budgetni provizorij in da potrdi provizorno podaljšanje pogodbe z Ogrsko, zato bo vlada skušala, dogovoriti se s parlamentarno večino samo glede načina, kako udušiti nemško obukcijo, vsa druga vprašanja pa bo skušala odložiti ad calendas graecas — ako v to privoli desnica. Državni zbor se snide že tekom meseca septembra. Ako bi Nemci nadaljevali z obstrukcijo in in bi ne bilo možno jih ukrotiti, hoče vlada poslansko zbornico razpustiti in razpisati nove volitve, pri katerih se utegne obstrukcijonistom jako slabo goditi, v tem pa vladati s pomočjo cesarskih naredb.

Rekonstrukcija ministerstva. — Z ozirom na obstoječo krizo se je raznesla govorica, da se zgode v ministerstvu razne premembe, zlasti da odstopijo nemškim liberalcem naklonjeni ministri Gleispach, Gantsch, Glanz in Guttenberg ter da pridejo na njih mesta parlamentarni večini naklonjeni možje. Ta govorica se dementuje. Gleispach odstopi gotovo, a šele kadar bo vpeljan novi civilnopravdni red; za tisti čas mu je tudi reservirana služba višjesodnega predsednika na Dunaji. Gantsch se je močno premenil in lahko je mogoče, da se vzdrži. Guttenberg postane domobranski minister mesto Welsersheimba, kateri pojde v pokoj, Glanz pa odleti. To se pa še ne zgodi zdaj, nego šele pozneje. Koj sedaj se utegne zgoditi samo to, da postane princ Schwarzenberg ali dr. Herold češki minister.

Notranjepolitični položaj. — Nameravana sprava mej Čehi in Nemci se je torej ponesrečila, vlada je morala odpovedati spravne konference, ker so jih Nemci niso hoteli udeležiti in zdaj si ves svet beli glavo z vprašanjem: kaj se zgodi? Vse kaže, da se to ne zgodi, kar zahteva logika dejstve. Jedino logično bi bilo, da se grof Badeni oklene parlamentarne večine in da ž njeno pomočjo poskusi udušiti obstrukcijo Grof Badeni misli tudi to storiti, ako ga bode večina brezpogojno podpirala in ne bo zahtevala, naj vodi drž. upravo po načelih desnice, Ako se to zgodi, bilo bi to kaj slabo zlasti za Slovence, kajti z ozirom na velikanski upliv, kateri imajo Nemci, je popolnoma gotovo, da ne dobimo ni mrvice, čim se Badeniju posreči, spraviti pod streho pogodbo z Ogersko. Badeni se je ta teden posvetoval z načelniki desnice, pri tej priliki se še ni pokazalo, v koliko hoče ugoditi zahtevom desnice glede narodne ravnopravnosti in avtonomije. Pričakovati je, da bo znala slovenska državnozborska delegacija varovati koristi slovenskega naroda in da se ne bo zadovoljila s samimi obljubami, katerih smo Slovenci že do grla siti.

„Osservatore Triestino", — uradni list, tržaškega nemestništva, je priobčil te dni članek, v katerem je priporočal klubu italijanskih drž. poslancev, naj posredujejo mej vlado in mej nemškimi obstrukcijonisti, češ, s tem dobe v drž. zboru mogočen upliv. Z italijanskega stališča ni to napačna misel. Lahi so sicer najbrutalnejši živelj v državi, najnestrpnejši element, a ko bi se jim posredovanje posrečilo, bi si pridobili veliko veljavo. Toda Nemci se bore malo menijo za kopico laških poslancev in zato je tudi vzdih tržaškega uradnega lista prouzročil samo veselost.

Katoliški shod v Kraljevem Gradci. — Tudi na Češkem se je nekaj let sem začeto močno radikalnokatoliško gibanje. Doslej še nima dosti upliva, ali katoliški shod v Kraljevem Gradci priča, da gibanje raste. Takozvane „liberalne“ stranke se boje, da bode to na škodo narodnostni ideji mej Čehi.

Hrvatski sabor. — Madjaronska brezobzirnost je v hrvatskem saboru slavila velik triumf Udarila je v obraz resnici in poteptala pravico, razveljavila je namreč volitev šestih opozicijonalcev, samo izvolitve dr. Derenčina se ni upala razveljaviti, da si je to nameravala v dokaz, da škof Strossmayer v Djakovu nema nič upliva. Zdaj se vrši v saboru adresna razprava. Opozicija je predložila svoj posebni načrt, kateri obsega 25 dobro podprtih točk, v katerih so obrazložene pritožbe proti sedanjemu sistemu in formulovane zahteve združene opozicije, katerih najpomembnejša je pač zahteva naj se priklopijo Hrvatski Dalmacija, Bosna in slovenske dežele. V debato o adresi so doslej posegli že razni govorniki, a najvažnejši je menda govor barona Pavla Raucha. Baron Rauch stoji na stališči nagode, torej na madjaronskem stališči, toda sistem sedanjega bana obsoja kar najostreje Rauchov govor je obudil veliko senzacijo in splošno se sodi, da postane Rauch naslednik sedanjega bana.

— **Mejnarodni shod za varstvo delavcev v Cürihu,** kateri zboruje zdaj že drugi teden in katerega se udeležujejo zastopniki vseh socijalnim premembam naklonjenih strank skoro iz vseh držav, obuja mnogo pozornosti. Sklepi tega shoda se seveda ne bodo dali vsi izvršiti, ker segajo predaleč in so bili storjeni brez obzira na položaj podjetnikov, jedino le po željah delavcev, vender je dobro, da se je o stvari razpravljalo, zlasti ker je mej storjenimi sklepi tudi mnogo tacih, ki se dado lahko uveljaviti, katerih uresničenje je odvisno samo od dobre volje.

Grško-turški mir se še vedno ni dosegel in možno je celo, da se naposled izjalovijo vsa dolgotrajna posvetovanja. Angleška se upira zahtevi, naj bi ostala turška vojska toliko časa v Tesaliji, da Grška plača vojne troške, in naj se uvede kontrola grških financ, svoj odpor pa podpira z grožnjo, da izstopi iz koncerta evropskih velesil, ako se store rečeni sklepi. Zdaj je Angleška nasvetovala, naj velesile, Rusija, Francija in Angleška prevzamejo garancijo za posojilo, katero naj najame Grška, da plača vojne troške, zajedno pa naj imajo kontrolo grških financ za toliko časa, da so vsi grški dolgovi plačani. Morda se doseže na ta način naposled vender le sporazumljenje.

Španska — Novi ministerski predsednik general Azcarraga je odločen konservativec in hoče špansko politiko voditi po načelih svojega prednika, umorjenega Canovasa. Na srečo to Španski ne bo, kajti konservativna politika je spravila Španско v sedanje brezupni položaj, iz katerega se država ne reši, ako ne da svoji politiki nove smeri. Uspehi konservativne politike se vidijo povsod Na Španskem samem propada vse. Kuba je v nevarnosti, bati se je celo vojne z Zjedinjenimi državami, povrh pa tudi na Filipinah ni možno udušiti revolucije. Ako propade Španska, ako se razcepi na več manjših držav ne bo škoda zanjo, sicer pa se to še ne zgodi tako hitro, sistem mora popolnoma bankerotirati, šele potem se Kaj zgodi.

— **Ustanek v Indiji.** Angleži niso imeli sreče v boji proti rodu Afridov, kateri je ustal proti angleškem gospodstvu. Afridi so Angleže na raznih mestih pobili in to je seveda pripomoglo, da se ustanek razširja. Vzlic temu ni misliti, da pride do kake večje revolucije, katera bi bila Angleški nevarna. Angleška ima dovolj moči, da uduši vsak ustanek v Indiji. Revolucija v tej deželi bi prej mogla biti nevarna samo in jedino v slučaju mejnarodnih komplikacij.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Konec.)

XIX. Zbornični svetnik Karol Luckmann utemeljuje sledeči kot nujno spoznani predlog: „Častita zbornica sporoči vis. c. kr. finančnemu ministerstvu o nedostatkih, ki zadevajo menični promet z inozemstvom in prosi vzajemno z vsemi sestrskimi zbornicami za blagohotno odpomoč eventualno na ta način, da bi se v krajih, kjer ni c. kr. davkarij, pooblastili poštni uradi, da smejo prepečatiti znamke na inozemskih čekih in menicah.

Pri inozemskih čekih in menicah, ki se v inozemstvu izplačujejo, se plačuje za vsakih 100 gld. menične svote pristojbina dveh krajcarjev.

Po obstoječih predpisih mora imeti vsak, v inozemstvu izdan ček ali menica pod zadnjo inozemsko nahrbtnico potrebni kolek in mora c. kr. davkarija uradno prepečatiti, predno sploh more imejitelj menice z isto razpolagati, inače zapade menica strogim pristojbinskim kaznim in se v inozemstvu ne more prodati (negocirati).

Vsled te določbe trpe vse firme, ki občujejo z inozemstvom; skoro trdosrčno pa je ista za take firme, ki mnogokrat občujejo z inozemstvom in ni na njih bivališči nobene davkarije. Dotična tvrdka niti ne more razpolagati s čeki ali menicami, ki so došle iz inozemstva, temveč jih mora poslati v priporočenem pismu k mnogokrat več kilometrov oddaljeni davkariji in se zbog prepečatenja menice — katera mnogokrat zahteva le malo novcev za kolek — za priporočeno pismo tja in nazaj mora potrositi 30 kr. poštnine. To še ni najhujše pri stvari, temveč mnogo neprijetnejše je, da pri takem prepečatenji čeka ali menice po c. kr davkariji preteče tri dni, predno menica ali ček prepečatena dospe zopet nazaj in se lehko z vrednostjo razpolaga. Nekoliko prej se dobi prepečateno menico ali ček, ako se pošlje uradnika z isto k c. kr. davkariji, kar vsekakor tudi zahteva mnogo več stroškov in časa.

Pri kratkih menicah je mnogokrat vsled zakasnitve nevarnost oškodbe, kar provzroči uradno prepečatenje, vedno je pa zelo neprijetno, ako se ne more takoj razpolagati z došlimi inozemskimi menicami. Na Gorenjskem je mnogo industrijskih krajev, kateri občujejo živahno z inozemstvom: Bela peč, Dovje, Kropa, Kamna gorica, Železniki, Javornik, sosebno Jesenice. Ti so zelo oddaljeni od c. kr. davkarije in ker ne morejo razpolagati z inozemskimi čeki in menicami prej nego so prepečateni, kar stane mnogo časa in truda, poleg tega so pa menične kazni zelo visoke; vsled tega dopuščajo ta industrijska podjetja, da nalagajo inozemski naročniki računske zneske pri bankah v inozemstvu, vsled česar je oškodovan bančni promet, poleg tega pa prouzroča to industrijcem mnogo več stroškov, katere pa rajši trpe, kakor bi se pa izpostavljali sitnostim domačega prepečatenja. Na podlagi teh izvajanj priporoča predlagatelj svoj predlog. — Zbornica vsprejme predlog soglasno.

*

XX. Zbornični tajnik poroča, da je trgovinska in obrtna zbornica v Bocnu prosila za mnenje o obrtnem značaji in obsegu železnega strugarstva, ker so mnenja tamošnjih zadrug različna. Zadruga za metalne obrti v Ljubljani je izjavila, da je prištevati železno strugarstvo k rokodelskemu obrtu, dočim se je od neke druge strani izjavilo, da je svoboden obrt.

Odsek je mnenja, da spada železno strugarstvo k ključavničarskemu obrtu in da vrši strugar za železo samo jeden del pravic ključavničarskih. Iz tega razloga se mora izjaviti odsek za rokodelski značaj in to sosebno tudi radi tega, ker izvršujejo železno strugarstvo na Kranjskem ključaničarji. Tedaj lehko izvršuje ključaničar železno strugarstvo kot samostojni rokodelski obrt. Odsek predlaga tedaj:

Zbornica poročaj v tem smislu. —

Zbornični svetnik Josip Lenarčič smatra železno strugarstvo za svobodni obrt in ne za rokodelski. Nasprotno mnenje zastopa zbornični svetnik Josip Rebek, kateri ve iz svoje izkušnje, da je železno strugarstvo le del ključaničarskih pravic, tedaj vrši lehko ključaničar železno strugarstvo tudi kot samostojni obrt. Priporoča tedaj odsekov predlog, ka teri se vsprejme.

XXI. Zbornični tajnik poroča v imenu odseka da se je obrnil mestni magistrat ljubljanski do zbornice z vprašanjem, če spada vezanje šolskih zvezkov v področje trgovcev s papirjem ali knjigovezov. Trgovci s papirjem imajo že od nekdaj pravico prodajati šolske in risalne zvezke, risalne bloke, mape, itd. morajo pa dati v tisek kakemu tiskarju, ako nimajo sami takega dopustila. Isto velja tudi o vezanji pisalnih, računskih in risalnih zvezkov, ker ti brezdvoma spadajo k izdelkom knjigovezov. Ako hoče trgovec s papirjem tudi šolske zvezke in druge stvari izdelovati in zato imeti posebne delavce, tedaj mora imeti pravico za knjigovestvo. To velja tudi za ta slučaj, kajti vsled poizvedovanja izdeljuje trgovec s s papirjem šolske zvezke s pomočjo nalašč za to najetih oseb, med katerimi je najmanj jeden knjigoveški pomočnik in se rabijo knjigoveška orodja in stroji.

Odsek predlaga zbog navedenega sledeči nasvet: „Častita zbornica naj se izreče za to, da spada vezanje šolskih zvezkov v področje knjigovezov.“ —

Podpredsednik Anton Klein priporoča odsekov predlog, kateri se tudi vsprejme. —

Obrtnijske raznoterosti.

— **Kongres za trgovino in industrijo.** C. kr. trgovinsko ministerstvo naznanja trgovinskim in obrtniškim zbornicam, da bo v Bruselji povodom razstave mejnarodni kongres za vprašanja trgovine in industrije od 6. do 11. septembra t. l. Kongres bo sestojal iz petih odsekov: obrtna lastnina (iznajdbeni patenti, obrtni vzorci in obrazci), trgovinsko pravo, narodno gospodarstvo, obrtniško delo (zavarovanje onemoglih, bolniško zavarovanje, nedeljsko in otroško delo, minimalna mezda, razsodišča delodajalcev in delavcev), mejnarodna razmerja in transportna vprašanja. Oglase in sploh vsa poročila vsprejema Mr. Spinnael, president de l' Union syndicale, Palais de la Bourse de Comerce, Bruselj.

Kmetijstvo.

Nacijonalna ekonomija in kmetijstvo.

(Dalje.)

Kar sta storili pruska kralja Friderik Viljem I. in Friderik veliki, kar sta storila cesarica Marija Terezija in cesar Jožef, je preklicano malo zaleglo, ker osebnega pravnega položaja kmetskega stanu ni skoro nič premenilo in ni odstranilo svobodno izkoriščenje sveta zadržujočih ovih. Šele velika francoska revolucija je otela kmetski stan tistih groznih spon, v katere je bil okovan. Kmeta niso rešili niti cesarji niti kralji, rešili so ga francoski revolucijonarji v noči 4. avgusta 1789. l., kateri dan naj bi pač pomnil vsak kmet. Francoska revolucija je razbila željezja, a kar je še ostalo, je odstranila burja l. 1848., od tedaj je kmet svoboden, od tedaj je zopet človek.

Zajedno s to znamenito pravno premembo položaja kmetskega stana, uplivala je pa še druga okolnost na povzdigo in razvoj kmetijstva, namreč znanost.

Angležž Priestley zasledil je bil 1774. l. kisik ter tako položil temelj moderni kemiji, kateri gre zasluga, da je pojasnila pogoje rastlinskega in živalskega življenja, l. 1776. pa je izdal Adam Smith svoje veliko delo o narodnem gospodarstvu, v katerem so bili vse gospodarsko življenje urejajoči zakoni pojasnjeni in obrazloženi. S tem je bil ustvarjen temelj prirodoslovni in nacijonalnoekonomični uredbi vsega kmetijstva, na katerem temelju so potem zidali drugi, za kmetijstvo velezaslužni možje, kakor Artur Young, Sir John Sinclair, Albreht Thaer, J. Burger, Thünen itd.

Vsled prizadevanje teh in drugih mož se je tekom let kmetijstvo korenito predrugačilo. Premenilo se je obdelovanje zemlje, zlasti se je opustila navada, da ostane vsako leto tretji del vsega sveta povse neobdelan, upeljalo se je iz Angleške novo orodje, s katerim se je omogočilo temeljitejše obdelovanje zemlje, jelo se je skrbnejše ravnati z gnojem, upeljale so se nove in boljše živinske pasme, jelo se je skrbeti za zadostno dobro krmo, kar prej ni bilo, iz kratka, kmetijstvo se je povzdignilo, postalo je nekaka umetnost, z katera zahteva, da je tudi kmetski stan bolj omikan kakor prej. In priznati se mora, da je kmetski stan tekom sedanjega stoletja duševno neizmerno napredoval, tako kakor noben drugi sloj. Kmet je danganes človek, pred sto leti je bil živina v človeški obliki. Ta napredek je seveda posebno viden na Angleškem, na Francoskem, na Norveškem in Češkem ter deloma na Nemškem, Slovenci smo pa še vedno precej nazaj.

Leta 1840. je izšla znamenita knjiga, katera je mogočno uplivala na vse kmetijstvo. Dotično knjigo je spisal veliki kemik Justus Liebig ter v njej dokazal, da bodo morali narodi lakote pomreti, če bodo nadaljevali dotedanji način kmetovanje, kateri način je Liebig krstil za ropanje. Do tedaj se je namreč mislilo, da se vse rastline

žive z organičnimi substancami zemlje, s prstjo, kar je Liebig ovrgel in dokazal, da so redilne snovi vseh rastlin neorganične mineralne substance. Z dotedanjim načinom kmetovanja pa se je zemlji vedno več mineralnih substanc odvzelo, ne da bi se bili zadostno nadomestili, vsled česar je postajala zemlja vedno manj rodovitna in bi bila tekom stoletij izgubila vso rodovitnost. Liebig je zahteval, naj se gnoji tako, da se zemlji vrnejo vzete jej redilne snovi a kdor ve, kako se dandanes gnoji, tisti spozna, da se gnoji po Liebigovih naukih.

Liebig pa ni samo znamenito uplival na kmetijstvo ampak tudi na živinorejo, in sicer s knjigo, katera je izšla l. 1842. in s katero je Liebig položil temelj dvema novima znanostima, agrikulturni kemiji in agrikulturni fizijologiji, katerih upliv na živinorejo je velikansk.

V kulturnih državah je vsled tega kmetijstvo močno napredovalo. Žal, da so poklicani faktorji skrbeli le za povzdigo kmetijske produkcije, da so se zanimali samo za zboljšanje pasem in obdelovanje sveta, da pa se niso nič menili za organizacijo kmetijstva. Mislili so, da se mora kmetu dobro goditi, če je le dober strokovnjak, da je njegovo blagostanje odvisno samo od dobrih letin in za to vsa druga vprašanja prezirali in vsled tega je dandanes kmetski stan navzlic mogočnemu strokovnemu napredku vender zopet v jako težavnem položaju iz katerega ga je rešiti čim prej in za vsako ceno, sicer zapade proletarizaciji.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Sreča.

(Čarobna pripovedka. Češki spisal Julij Zeyer.)

Umbrijani bil je jeden najzanimivejših in najzabavnejših ljudij, kar sem jih poznal. Zavzemal je pozornost na prvi pogled in čaral je s svojo konverzacijo, katera se je iskrila, kakor karfunkelj, in gódila, kakor godba. Bil je baje potomec stare rimske rodovine in skrival se je le iz nekih neznanih vzrokov pod psevdonimom. Njegovi sovražniki trdili so, da je vse to le izmišljeno, da sploh niti Italijan ni. Ne vem, kaj je bila resnica. Nečem s tem trditi, da je mordà legal Umbrijani. Bil je jeden izmej onih, kateri vedno odkritosrčno verujejo vsemu, kar pripovedujejo. Vsaj po tipu svoje krasne glave bil je Umbrijani nedvomno Latinec in razun tega govoril je z onim sonornim, čistim rimskim naglasom, ki nadkriljuje ponosno i toskanščino. Seveda so trdili tudi Atenjani, katere sem poznal v Odesi, da govori Umbrijani, kakor bi bil njihov krajan, in ubogi ribiči na krimskem pobrežji, v katerih sredo je mene z Umbrijanijem zagnal veter, pozdravljali so ga isto tako kakor rojaka; tako izvrstno razgovarjal se je z njimi v njihovem čudnem narečji, katero so oni držali za jedino možno grščino. Razun tega prisvojevali so si ga še Tatarji in Turki v bazarjih v Feodoziji in Bahčisaraji kot svojega rojaka. sodeč po znanji dotičnih jezikov.

Malo mi je konečno bilo na tem ležeče, od kod je bil, vesel sem bil, da sem ga sploh poznal. Približala sva se takoj drug drugemu, ni bilo to prav za prav nobeno prijateljstvo, ki naju je vezalo, bila je to prej nekaka alijanca, katero sva molče sklenila proti oklepajoči naju družbi. Čutila sva, da sva si sorodna vsaj v jedni reči, namreč v strastni ljubezni do potepanja. Obema nama je bilo neprijetno sredi teh stanovitnih, več ali manj krepostnih in treznih ljudij, ki so vsi imeli dolžnosti, poklic in cilj življenja. Nama obema je manjkalo smisla za te lepe in važne reči, bila sva tako topa, da nisva umela vznešenosti teh ran v igralčevih ulogah onih prav po občansko mislečih meščanov. Vračali so nama z zaničevanjem. Toda kaj na tem! Govorili so tudi, da jim zavidava realna njihova tla pod nogami in imeli so morebiti bolj prav, kakor so si domišljevali. Kako bogata nagrada bila mi je družba Umbrianija za te mnoge bolečine! Takih pustolovin, kakor on, še ni bil doživel nikdo na svetu, in nikdo ni znal s tako silo pripovedovati o njih, kakor on. Celó jeden njegovih nasprotnikov trdil je nekdaj — slišal je namreč Umbrijanija, ko je pripovedoval o razbitji ladije na sicilskem bregu, kjer bi bil skoro utonil — da je bil neizrečeno ginen; da, zastajala mu je celó sapa in čutil je bajé, kakor se mu je zdelo, tako živo duh morske vode, da se mu je spremenila hruška, katero je ravno pri desertu jedel, v ustih v ostrigo. Naj pa kedo trdi, da filister nema fantazije! In kako je znal očarati Umbrijani, ko je pripovedoval na primer svoje življenje v Carigradu, kjer je bajé bival za svoje mladosti kot paže pri dvoru padišaha! Kako je znal očarati, ko je zapel arijo iz opere „Aide“, v kateri je bajé sodeloval pozneje na odeškem gledišči kot tenor in kako sem večkrat bledel zavisti, ko je fantaziral o prožitih slastih pri nogah raznih eksotičnih princezinj, z očmi, v kojih je baje „belo“ bilo kakor iz safirov in zenica kakor iz črnih plamenov; ko je omenjal onih sirskih plesalk, ki so ga ljubile in ga baje koprneče kot golobice in sanjarske kot Sulamita z dolgimi svojimi modrimi lasmi privezavale k sebi, da so zaspale, da bi jim ne ušel!

Kaj je vse znal Umbrijani! Kod povsodi se klatil! Bil je na Nilu, na Dunavu, na Janktsekijangu, na Volgi in kaj jaz vem kje še! Umbrijani je bil vse in nič. V Simferopolu, kjer sem da spoznal, prodajal je zjutraj mleko, podučeval na gimnaziji telovadbo, pel v ruski katedrali pri maši, bil vrtnar, pel večernice v armenskej cerkvi in dajal na večer plesne ure. Razun tega tesal je ladije, delal velocipede in slikal podobe. Shajala sva se običajno pri meni, enkrat pa sem ga obiskal v mali njegovi hišici v tatarskem oddelku; stanovanje njegovo zdelo se mi je naravnost krasno. Bilo je nasproti stare, polorazpadle mošeje, zaraščeno do oken v velikim osatom. Mogla sva slišati z njegovega divana, kako je klical mullah z minareta vernika k molitvi. Soba je bila ozka, hladna

in popolnem prazna, razun malega divana, kjer sva sedela in starega spineta, ki je zašel Bog vé po kakem naključji na Krim in katerega je kupil Umbrijani za nekoliko rublov. Umbrijani takrat ni bil sam, imel je obisk; neki plesalec na vrvi, ki je ravno skozi mesto šel, tudi Vlah, prišel je k njemu kot rojaku, izposodit si denarja. Umbriani. je dal, kar je imel, ni bilo ravno mnogo. Oba naju je pogostil z kavo, pripravljeno po turški. Prinesla nama jo je mala, tolsta, nelepa ženska, po obleki seljanka iz kurske gubernije.

„Moja žena“, predstavi jo nama Umbrijani. Bil sem tako presenečen, da sem skoraj spustil čašo, ki sem jo imel v roki, na tla. Bal sem se za trenutek, da bode žena Umbrijanova razžaljena po tem presenečenji, bilo je namreč zánjo to malo laskavo, toda videl sem brzo, da je bila topa in neumna in da ni zapazila ničesar.

Umbrijani povedal le nama med razgovorom, da ne umeje njegova žena in čitati ni pisati. Na tem je bilo seveda malo ležeča, ali v njej ni bilo niti iskre duha, na njej ni sledu lepote. Kaj ga je neki vezalo nanjo? Njega, krasnega, duhovitega, njega, ki ni le znal na pamet Dante-ja in Platona, temveč ki je bil dna duše z njima napolnjen in ki je preživel in presanjal z njima vse, kar sta ona z zlatim dletom bila vrezala v neminljivo kovino svoje večne slave! In ravno isti Umbriani, ki je ljubil Astazijo in molil k Beatrici, mogel je živeti s to žensko, isti Umbrijani, ki se je bil napil iz čarobnoga studenca ljubezni pod palmami in granati! Umbriani, ki je speljaj španskо markizo. katera je šla v samostan, po tem kojo je zapustil! Umbriani, ki je bil obožavan od angležke pesnikinje, katera je nanj napisala prej dithyrambe in pozneje iz osvete sramotilno knjigo! Ne, to ni bilo možno! Bil sem od podobnih misli tako raztresen, da sam odšel raje domov.

Drugi dan bil sem na sprehodu za mestom v družbi nekeda starega profesorja, Švicarja, ki je tudi poznal Umbrianija, ali se ni štel k njegovim prijateljem. Šla sva k starim nasipom, obraščenim sedaj z travo, ki so bajé branili nekdaj tabor Mitridatov. Nekaj časa govorila sva seveda o nesrečnem kralji, brzo pa se obrnil pogovor na Umbrijanija, kateri me je konečno zanimal bolj. Vprašal sem Švicarja, ali morda pozno njegovo ženo.

„Ženo!“ vzkliknil je. „Prepričan sem, da to ni njegova žena. Ta zakon je laž kakor vse, kar pripoveduje ta italijanski komedijant.“

„A jaz mu verujem vse“, odgovoril sem. „Čudim se le, kako je mogel vzeti to topo žensko za ženo“.

Prvič to ni njegova žena, kakor vam pravim“, dejal je Švicar, „drugič dela Umbriani kakor nekdaj veliki Molière: Il prend son bien, où il le trouve*). in tretjič bi bila ta stvar njemu slednjič popolnem slična. Zakaj? No, zató, ker bi bila ta blazna dvojica. In vaš občudovani Umbriani ni le, kar se navadno imenuje, na pol blazen, ampak bil je pred nekaj leti bajé resnično blazen, tudi v patalogijskem smislu besede. Trpel je na fiksnej ideji najbolj čudne vrste in morebiti trpi na njej do sedaj“. (Dalje sledi.)

* On vzame svojo srečo, kjer jo najde.

Poučni in zabavni drobiž.

Ministri v Avstriji. Od pričetka vladanja našega presvetlega cešarja je bilo v Avstriji vseh ministrov 170, in sicer: 9 vnanjih ministrov, 11 vojnih ministrov, 19 ministerskih predsednikov, 5 drž. finančnih ministrov, 19 pravosodnih, 17 finančnih, 17 trgovinskih, 17 notranjih, 18 naučnih, 10 poljedelskih, 6 policijskih, 9 ministrov za dež. brambo, 12 ministrov brez portfelja in 1 žel. minister. Od teh 170 ministrov jih je bilo 17 neplemenitašev. L 1848 je bilo 26 ministrov.

Novice.

— **Osebne vesti.** Notarski kandidat v Radovljici gospod Jos. Smodej je imenovan notarjem v Velikih Laščah. — Višjemu inženerju Antonu Schwabu v Postojni je cesar dovolil, da sme nositi podeljeni mu viteški križec reda rumunske krone. — Pristav finančne prokurature ljubljanske dr. Viktor Pessiak, je imenovan tajnikom iste prokurature. — Drž. poslanca Fr. Šukljeja je cesar imenoval pravim dvornim svetnikom. — Davčni nadzornik v Radovljici R. Jordan, je premeščen v Rohrbach na Gorenjem Avstrijskem. — Kanonično vmeščeni so bili te dni g. Janez Čebašek na župnijo Črni vrh pri Polhovem gradcu, g. Rudolf Gregorič na župnijo Lozice in g. Anton Antončič na župnijo Planina pri Vipavi. — Umrl je 29. avgusta g. Martin Drčar, župnik v Preski.

— **Vseslovenski shod.** Dne 14. septembra vršil se bo v Ljubljani vseslovenski shod, o katerem govorimo na drugem mestu. Shodu, na kateri pride tudi odposlanec mladočeške stranke, sledil bo ob 5. uri popoldne banket. Kdor se hoče banketa udeležiti, naj to najkasneje do 10. septembra naznani tajniku pripravljalnega odbora drž. poslancu dr. Žitniku.

— **Podaljšanje uradnih ur.** Predsedstvo graškega višjega sodišča je premenilo uradne ure pri podrejenih mu sodiščih. Za konceptne uradnike so določene uradne ure od 8—1 in 4—6, za manipulacijske uradnike od 8—1 in od 3—6.

— **Nemška provokacija.** Poroča se, da se je ustanovilo provokatorično nemško pevsko društvo pod imenom „Südmärkischer Sängerbund“, k kateremu društvu pristopijo vsa nemška pevska društva na Kranjskem, v Trstu, na Goriškem in — v Istri. To društvo, katerega jedini namen pak je, razburjati Slovane na jugu naše države in provocirati, napravi svojo ustanovno slavnost v Ljubljani, v središču slovenske domovine. Listi svare provokaterje, naj si dobro premislijo, predno se odločijo za ta korak v srcu naše domovine, ker v času splošnega narodnega razburjenja ni prav nič umostno tako nastopanje nagajivih Nemcev prav v sredi naše domovine Ali si Germani še res domišljajo, da je nemški ves vesoljni svet. Pazijo naj da prevara ne zadene britkeje, nego si v svoji nadutosti misliti morejo!

— **Deželni odbor kranjski** oddajal bo meseca septembra t. l. bike plemenjake belansko-pincgavske pasme najprej občinam, potem pa tudi drugim živinorejcem pod navadnimi pogoji. Prošnje naj se pošljejo do 25, septembra t. l. deželnemu odboru.

— **Tombola.** Finančno ministerstvo je dovolilo gasilnemu društvu na Črnem vrhu, da priredi tekom letošnjega leta v društvene namene efektno tombolo.

— **Izlet v Idrijo** priredila sta ljubljanski in postojinski Sokol dne 29. avgusta. Izlet se je jako dobro obnesel.

— **Poljedelski minister grof Ledebur** obišče tekom meseca septembra Idrijo, od koder pojde v Gorico.

— **Frančiškanski samostan na Brezjah**. V nedeljo, 29. avgusta, je bilo slovesno vlaganje temeljnega kamna za ondotni frančiškanski samostan. Z zidanjem samostana se je pričelo že pred več tedni.

— **Tabor** bode dne 5. septembra popoldne po blagoslovu v Loškem potoku. Razpravljalo se bode zgolj o gospodarskih stvareh.

— **Prepovedan shod**. Vlada je na minolo nedeljo sklicani shod pri sv. Martinu na Paki prepovedala iz ozirov na javni red. O, ti štajerski okr. glavarji pazijo dobro na red!

— **Volilni shod** v Radečah pri Zidanem mostu se je vršil v nedeljo 22. avgusta. Govorili so drž, posl. dr. Šušteršič o političnem položaju, drž. posl. Povše o gospodarskih razmerah kmetskega ljudstva, drž. posl. dr. Krek o položaju delavskih stanov, osobito obrtniškega in delavskega. Deželni poslanci dr. Papež, dr. Žitnik in Fr. Košak so poročali o delovanju dež. zbora kranjskega.

— **Zalaganje lesa**. V ponedeljek 13. septembra 1897. ob 10. uri dopoldne bo pri c. in kr. vojaškem oskrbovališči v Zadru ponudbena razprava radi dobave 5800 kub. metrov trdih drv. Pogoji in ponudbeni vzorec so razvidni tudi v pisarni trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani. Prepisi ponudbe se dobe po 4 kr. tiskovna pola pri c. in kr. vojaškem oskrbovališči v Ljubljani.

— **Fonograf**. Trgovci, ki tržijo s predmeti fonografične stroke, naj se oglasijo v pisarni trgovinske in obrtniške zbornice, predno stopijo v kupčijsko zvezo s tvrdko „Anglo — Continental Phonograf Co.“ v Londonu.

— **IV. glavna skupščina osrednje zaveze fužin** za kose, srpe in slamorezne nože v Avstriji bo 6. septembra 1897. v Ljubnem (Leoben) na Štajerskem.

— **Gostilniško preskrbovanje bolnikov**, postrežniškega osobja s hrano, zalaganje mesa, viktualij, pijače i. dr. zbog pripravljanja hrane v svoji upravi potom pogodbe za bolnike, postrežniško osobje in osebe, ki imajo pravico dobivati hrano v vojaških bolnicah, pri c. in kr. garnizijskih bolnicah v Gradcu in Ljubljani, potem pri c in kr. vojni bolnici v Gorici se javnim potem alternativno oddaja Javna ponudbena razprava bo v uradu korne intendance v Gradcu in sicer 23. septembra 1897 za bolnico v Ljubljani in 8. oktobra za bolnico v Gorici; vsakikrat ob 10 uri dopoldne in sicer za dobo od 1. januvarija do 31. decembra 1898, pri ugodnih ponudbah tudi za tri leta. Ponudbeni vzorci se dobe po 5 kr. v imenovanih bolnicah. Natančni razglas je na razpolago v pisarni trgovinske in obrtniske zbornice.

— **Obsojeni slovenski delavci**. V Trstu je bilo 20. avgusta po tridnevni obravnavi obsojenih 21 slovenskih delavcov v ječo 4—9 mesecev, radi velike rabuke, katere je bila 5. junija t. l. mej slovenskimi in laškimi delavci v Škednju. Rabuka je bila nastala, ker so laški delavci raztreljevali skalovja, a niso dali običajnega znamenja, ker so hoteli, da bi ponesrečilo nekaj slovenskih delavcev. Lahi so jo koj po rabuki odkurili v Italijo.

— **Vipavska železnica**. Kakor poroča „Soča,“ je svota 50.000 gld. že vplačana. Dne 18. t. m. pričeli so inženêrji izdelavati nadrobni načrt od postaje južne železnice proti Bukovici. V nekaterih mesecih bode načrt izdelan in na to se vrši politični obhod. Goriško mesto pa, ki ni dalo niti vinarja, dela še sitnosti proti železnici. Tako je goriški magistrat razpisal natečaj radi zgradbe za smodnik v Dol. Vrtojbi na prostoru, ki je le 100 metrov oddaljen od nameravanega železničnega tira. Županstvo v Vrtojbi, katero ni bilo niti obveščeno, se pritoži proti temu samovoljnemu postopanju.

— **Iustitia fundamentum regnorum**. Na sv. Rešnjega Telesa dan je upokojeni vojaški župnik gosp. Ivan Vraz nad svojo hišo v Radgoni razobesil slovensko trobojnico. Župan jo je dal siloma sneti, češ, da je to provokacija Nemcev. Ker se je g. Vraz ustavljal in baje jednega redarja sunil od sebe, je bil radi hudodelstva javnega nasilstva obsojen na 14 dnij zapora. Gosp. Vraz je star 76 let! Ker se je hotel pred sodiščem slovenski zagovarjati, zavrnil ga je sodnik ostro, češ, da je graško sodišče nemško Ker je slovenščina v celi štajerski deželi pripoznana kot deželni jezik, je jasno, da je sodnik postopal nekorektno!

— **Celjsko sodišče** ima zdaj opraviti z raznimi nemškimi junaki, kateri so se odlikovali na svoj način za časa celjskih slavnostij. Obsodilo je že več teh poštenjakov na primerne kazni, proti mnogim pa teče še preiskava.

— **Žalujoča iredenta**. V soboto 28. avgusta so vsi tržaški Lahoni nosili velike črne ovratnicee, da tako pokažejo svoja čutila za sosedno Italijo, katera je tisti dan pokopala jednega „slavnih“ svojih generalov, ki je bil ubit v Abesiniji. Ker je žalovala Italija, žalovali so seveda tudi tržaški iredentovci

— **Potovalni učitelj za Štajersko**. Deželni odbor za Štajersko je nastavil kot potovalnega učitelja za spodnje in srednje Štajersko g. Martina Jelovška s sedežem v Grottenhofu pri Gradcu Predaval bo o živinoreji in mlekarstvu. Prošnje za predavanja ulagati so 14 dnij prej pri dež. odboru.

— **Prepovedana pesem** Čitalnica v Vrtojbi je dne 22. t. m. napravila veselico, za katero je morala vse točke vsporeda predložiti goriškemu okr. glavarstvu. Mej pevskim točkami je bila Volaričeva „Kvišku bratje“ in dve hrvatski pesmi. Okrajno glavarstvo pa je prepovedalo slovensko pesem, akoravno se je pela pri raznih priložnosti.

— **Državni funkcijonarji in slovensko učiteljstvo**. Zaveza slovenskih učiteljskih društev je letos zborovalo v Celji. Zbralo se je nad 300 slovenskih učiteljev k skupnemu delu na eminentno kulturnem polji, a ni jih pozdravil okrajni glavar in nista jih pozdravila niti okrajni šolski nadzornik za celjsko okolico, Pavel Leitgeb, niti okrajni šoiski nadzornik za breški okraj, Gustav Vodušek, slednji je celo ta dan sklical uradno konferenco, tako da se učiteljstvo njegovega okraja ni moglo udeležiti zborovanje. Tako ravnanje je skrajno žaljivo za slovensko učiteljstvo in zasluži, da se ožigosa v drž. zboru.

— **Razstava grozdja** za breški okraj se vrši 19., 20. in 21. septembra na Bizeljskem.

— **Laška demonstracija**. Goriški list „Sentinella“ z dne 18. avgusta ni niti z jedno besedo omenil cesarjevega rojstnega dne, pač pa priobčil uvodni članek, kateremu je za nadpis postavil geslo laškega kralja „Sempre avanti Savoia,“ in pa pesem, v kateri tolaži v „krut parem“ uklenjene Lahe, da pride dan rešitve. To je pač skrajna nesramnost.

— **Obsojeni Lahončiči**. Neki pisar pri nekem laškem odvetniku je bil obsojen na pet dni zapora, ker je kričal, v predvečer cesarjevega rojstnega dana „Viva l' Italija“. Drug Lahončič je bil obsojen na 48 ur. Dobro jima teknilo!

— **Garrotovanje morilca Angiolitta**. Za nizke zločince in tudi za anarhiste so uvedla španska sodišča način mučilnih usmrtitev, kakoršne so se rabile že za časa inkvizicije. Taka usmrtitev je tudi tako zvano „garrotovanje“, katero je zadelo tudi Angiolitta. Obsojenca privežejo na steber in krvnik mu z železnim obročem, kateri mu denejo okol

vratu, zlomi tilnik. To je ostudna, nečloveška in za Španijo naravnost sramotna smrt.

— **Smrt — vrabcem smrt!** Dolgo so se prepirali — ne vrabci — učenjaki, da-li napravi vrabec več škode ali koristi. Dolgo let sta dva učenjaka parala vrabce, preiskovala njih drobje, srce in možgane in nabirala informacije — seveda ne na policiji — o vedenju vrabcev, no in zaključek tem dolgoletnim preiskovanjem je ta da vrabec zasluži smrt, brezpogojno smrt! Kajti vrabec ni samo škodljiva zver za pridelke našega polja in vrta, marveč on odganja od nas ptiče, ki so nam koristni, ki se žive od mrčesov, n. pr. lastavice in druge. Torej je vrabec obsoje na smrt in to stoprav sedaj po dveh nemških učenjakih, dočimga je obsodil na smrt že davno naš slovenski kmet.

— **Nosni duhan za papeža.** Papež Lev XIII., kakor znano, rad nosija duhan. Rimski časniki pripovedujejo, da se za sv. očeta prireja poseben tobak v neki tovarni v Baltimoru v Ameriki. Tobak, ki priheja iz Antil v južni Amerik,. se potem napaja še posebej v rožni esenci, ker Lev XIII jako ljubi ta duh.

— **Kosti ogrskih kraljev** so izginile iz hiše Arpadov, kjer so bile pokopane v žrhih. Govori se, da so si študentje izposodili kraljevske lobanje in kosti za svoje medicinske študije, a da niso ničesar vrnili. Proti varuhom žrhov se je pričela stroga preiskava.

— **Umrl** je dne 13. t. m. na svojem posestvu blizu Moskve slavni ruski akademik Teodor Buslajev, star 80 let. Bil je prvi ruski poznavalec svojega jezika, ruskega pesništva in staroruske umetnosti. Napisal je več učenih knjig; prvo njegovo delo je bilo: „Vpliv krščanstva na slovanski jezik“.

— **Stoletnico** zjedinjenja z Avstrijo praznovala je tudi Boka. Tem povodom piše „Glas Crnogorca“, da je v črnogorskem državnem Arhivu pismo ruskega carja Aleksandra iz l. 1814 iz Pariza tedanjemu črnogorskemu metropolitu. Car v pismu priporoča metropolitu, naj se radi obče koristi prebivalci v Boki brez upora uklonijo želji zaveznih držav in Črnogorci naj ne ovirajo avstrijske okupacijske armade. Ruski car zagotavlja metropolita, da bode Bokelji uživali stare svoje pravice in privilegije.

— **Moderni stariši.** Rusinski list „Rusljan“ sporoča naslednjo najbrže amerikansko dogodbico: „No Lucija“, vpraša mož svojo ženko, „kaj si sedaj delala?“ „Oj bila sem ravnokar jako prevzeta, gospod N nam je razkladal o arhitekturi zbočenega mesta na Marsu; želela bi bila, da si to predavanje slišal tudi ti. Nato nam je drugi profesor razkladal o tropičnih razmerah srednje Afrike. — Malo pozneje je bila seja teozofičnega kluba, kateremu sem seveda tudi morala prisostovati, in naposled sem do 12 ure čitala v svojem listu jako zanimivo modroslovno razpravo. Popoldne bila sem povabljena pri gospodu N., odkoder sem morala k gledališki poskušnji. Ko sem tako proti večeru počasi šla domov, srečala sem blizu našega stanovanja dete, igrajoče se na cesti, ljubeznivo detice, tako da sem je morala poljubiti. — Ko bi jaz le vedela, čegavo je to dete“ — „Ali je dete imelo rumenkaste lase“, vpraša jo mož. „Da, prav take!“ „In sinje oči?“ „Da sinje kakor nebo“. „In pisano krilo na sebi?“ „Da, prav tako!“ — „Jaz vem čegavo je to dete!“ — „Čegavo?“ — „Naše!“

— **Kraljevski lobanji ukradeni.** V Stolnem Belgradu na Ogerskem je nekdo iz kripte tamošnje stolne cerkve odnesel lobanji kralja Ljudevita Vel. in Matije Korvina.

— **Turška Amaconka.** Iz Soluna se poroča, da je v tamošnji bolnici neki vojak, ki je bil teško ranjen v bitki pri Domosku. Zdravniku se je že več časa čuduo zdelo, da ta vojak nima brk. Konečno se je prepričal, da je ta ranjenec ženska, ki je šla v boj za Mohameda proti krščanskim „nevernikom.“

— **Anarhisti in njih matere.** Mislilo bi se, da so anarhisti, ki uprizarjajo poboje in kažejo s tem svojo duševno propalost, otroci starišev, ki so tudi propali duševno in moralno. Temu pa ni vsikdar tako. To se je pokazalo često že pri anarhistih, ki so v zadnjem trenotku prejemali pozdrave svojih starišev in sorodnikov. V spominu nam je še, kako giniljivo pismo je prejel pred smrtjo od svoje matere morilec francoskega predsednika Carnota, Caserio In morilec Canovasa, Angiolitto prejel je od svoje matere v Foggiji, pismo, ki mu v zadnjem hipu še stavi razna vprašanja, da-li česa potrebuje iz svoje domovine, in kako milo ga pozdravlja ona in vsi njegovi. Razvidno je torej, da so ti ljudje po večini zavedeni elementi, ki so zašli v družbo propalih bitij in se izneverili človeškim čutilom. Da pa je baš italijanska kri tako plodna za seme anarhizma, to prihaja seveda iz fantastične in strastnosanjarske naravi tega ljudstva, ki vedno hrepeni po nekih — „idejalih“, ki mu ostajajo „nedosežni“. Sicer pomilovanja vredni rod, vreden še rešitve s treznimi in razumnimi sredstvi.

— **General Weyler,** vojaški načelnik na Kubi, se je pojavil zopet z izbornim činom svoje moči in dostojanstva. Obsodil je namreč hčerko predsednika republičanov na Kubi, Cisnerosa, na 20letno ječo ker je bila obtožena udeležbe na ustaji. No, stvar pa je baje drugačne 20letna na 20letno ječo obsojena gospodična Cisneros je jako krasno dekle in se ni kar nič udeležila ustaje na Kubi, marveč zavrnila je ljubezensko nadležnost — generalnega adjutanta Iz maščevanja jo je le-ta spravil v zatožbo in general jo je obsodil na 20 let v ječo na Centi. Ta slučaj pa je silno rázburil vse kroge v Ameriki in dvignil se je pravcati vihar proti generalu Weylerju. Vdova umerlega predsednika Davisa je brzojavno prosila španjsko kraljico, da osvobodi gospico Cisneros in amerikanska pisateljica Julija Ward se je obrnila celó do sv. Očeta, da bi on posredoval pri španjski vladi za nedolžno obsojeno. Amerikanski generalni konzul Leepau je osebno zahteval od Weylerja, da umakne svojo obsodbo in doseglo se je, da gospodičina Cisneros še ni šla v zapor. Ako pa bi španjska vlada vender le vztrajala pri kazni, tedaj nastopi Amerika zoper njo. — Imenitna je pa res ta kubanska devojka!

— **Samomor na materinem grobu.** V Petrovem, v Albanskem komitatu, se je dogodil jako tragičen slučaj Dve hčerki imovitega kmetovalca Tarka obesili sti se na gomili njiju matere. Uzrok samomoru je bil, da se je oče oženil z mlado deklico, katera je grdo ravnala z hčerama prve žene. Obe hčeri, jedna v 17. in druga v 18. letu, ste sklenili v obupu, da se usmrtiti in sti izvršili svoj sklep Šli sti in se obesili na drevesu, stoječem ob gomili matere

— **Deset zapovedij delodajalcem.** 1 Delodajalec se mora nasproti svojim podložnim vedno tako vesti, da vedo pri čem so. To doseže pa le z vedno jednakim nastopanjem z delavci 2. Podložni morajo znati, da vsaka beseda mora postati dejanje, kar pa je seveda le tedaj, ako se vzdržujemo besed, katere bi morda morali preklicati zopet. 3 Pri ukazih in ukorih je trebá biti vedno resen in miren in se je vzdržati vsacega razburjenja 4. Nepotrebno je osorno vedenje, nepotrebno, v jednomer kazati nezadovoljnost, istotako nepotrebno je hvalititi v jednomer in vse. Kaži se tacega, kakoršen ne moreš biti in je nasprotno tvoji naravi 6, Varuj se skrbno, kazati preg podložnimi kak slabost svoga značaja, ali kak nedostatek v tvoji obrtni vedi in vedi se nasproti delavcem istotako, kakor v kaki dobri družbi, t j. vzdržuj se 7. Ne vedi se zaupljivo, bodi prijazen, a ne kaži prijateljstva 8. Podložne je navaditi, da brez prigovora ubogajo in ni dopuščati godrnjanja ali oporekanja in zahrbtnega zabavljanja. Seveda je upoštevati istotako dobre misli ali opominjanja od strani podložnih. 9. Gledati je na nravnsot in vzgledno vedenje in varčnost, 10. Preprečiti je vse, kar ponižuje delodajalca v očeh delavca, nasproti pa je paziti, da se tudi poslednjemu ne godi krivica v nobenem oziru. —

— **Konj vzrok oslabljenju krvi.** Neki zdravnik na Ogerskem je našel, da mnogo ljudi, ki jezdijo konje ali ki žive v tesni zvezi s to živalijo, bolnih vsled nekega črva, ki se zaredi v koši konjskega telesa. Temu se pravi „Aukylostomun duodenale“ in je tako majhen, da se vidi le pod povekšalnim steklom. Ta črv prihaja iz konjskega v človeško truplo in kri jame slabeti. Ako je temu tako, treba bode biti opreznim vsem, ki se pečajo mnogo s konji.

— **Dežela brez tatov** je Islandija, kjer nimajo niti ječ niti policije. V 1000 letih sta bila na otoku samo dva tata Jeden je ukradel ovco iz — lakote. Radi tega je bil oproščen, in domačini so mu še dali majhno hišo, obleke, poljedelskoga orodja in — čredo ovac. Drugi pa je iz lakomnosti ukradel 18 ovac. Kar pa je bil tujec, so ga nemudoma izgnali v domovino.

— **50letnico mošnjička** za novce praznujemo lahko letos, L. 1847. je namreč nemški knjigovez Karol Hous v Ameriki napravil prvi mošnjiček. Prej so nosili denar v pasovih, v vrečicah ali v nogovicah. Karol Hous pa je iznašel eleganten mošnjiček iz usnja z zaporo. Mošnjičke delajo sedaj že iz najrazličnejših kož, celo iz krokodilske in — kačje kože.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 28. julija 1897. Pšenica gld. 10 — kr. rž gld. 7 50 kr., ječmen gld. 6.— kr., oves gld. 6 80 kr ajda gld. 8·50 kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5·30 kr., leča gld. 11·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 8·— kr (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Važno za kmetijstvo!

je:

Redilna štupa za kuretino

edino koristna za kokoši, purane, race in gosi. Pospešuje rast mesa in maščobe, kakor tudi množi valjenje jajec.
1 zavoj z navodilom 25 kr.
5 zavojev samo 1 gld.

Redilna štupa za prasiče.

Najboljše varstveno in dijetetično redilno sredstvo za prašiče.
1 zavoj z rabilnim navodilom 25 kr., 5 zavojev samo 1 gld.

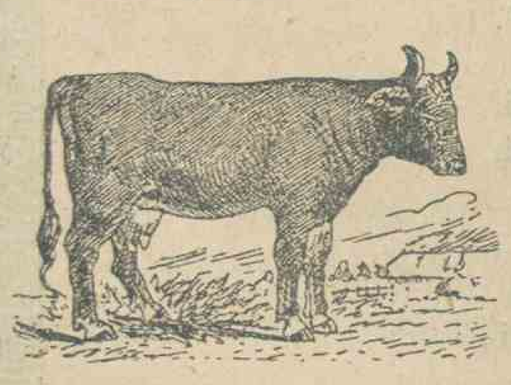

Redilna štupa za živino,

za konje, rogato živino in ovce i. t. d.

Skoro vže **40 let z najboljšim vspehom** malo da ne po vseh hlevih v rabi, ako živina **ne mara jesti,** dalje zboljšuje **mleko.**
Zavoj z rabilnim navodom 50 kr., 5 zavojev samo 2 gld.

Vsa ta našteta sredstva se dobijo: (50—7)

v apoteki Trnkócz-ya v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Loterijske srečke.

V **Lincu** dne 28. avgusta t. l.: 12, 40, 64, 39, 22.

V **Trstu** dne 28. avgusta t. l.: 26, 23, 12, 44, 30.

V **Pragi** dne 1. septembra t. l.: 89, 16, 80, 35, 49.

Koristna v vsakem gospodinjstvu je raba prave sladne kave, bodi-si v zdravstvenem, kakor v denarstvenem oziru. Tvrdki Kathreiner gré zasluga, da je med svet spravila povsod pod imenom »Kneippova kava« dobro znano pristno sladno kavo, katera ima okus prave kave in se je prav za to zeló vdomačila. Marsikdo jo pije kar čisto, navadno pa kot dodatek k pravi kavi. Naj se ne pomišlja nobena gospodinja, katera še ne rabi te kave, ter naj začne rabiti toliko zdravo in okusno pristno Kneippovo kavo. Svarimo pa tudi pred ponarejeno in slabejšo kavo tega imena, ki jo nekateri ponujajo. Ta seveda ne podá onega, kar se pričakuje od prave Kneipove sladne kave. Treba torej paziti pri nakupovanji ter tirjati pristno Kathreinerjevo Kneipovo sladno kavo v zavitkih s podobo župnika Kneippa in z imenom Kathreiner. Drugače zavito ali celó nezavito blago naj se ne sprejme. Hudovoljno nekateri razširjajo vest, da se po smrti Kneippovi sladna kava ne izdeluje več, ampak mesto nje nek drug fabrikat. To je popolnoma neresnično, kajti tvrdka Kathreiner je od rajnega g. prelata Kneippa dobila za vse čase pravico, njegovo ime in njegovo podobo rabiti kot varstveno znamko, in izdeluje pa prodaja kakor dosedaj edino pristno Kneippovo kavo.

V svrho varnosti občinstva pred ničvrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (60 3) (10)

Najstareje, najpristneje, najceneje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“.** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo. **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

☞ **Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.**

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

C. in kr. priv. in odlikovana tovarna raznih likerov in maraskina

(Maraschino di Zara)

R. VLAHOV v Zadru.

1861.

Najbolji, najzdraveji in najglasoviteji liker na svetu proti slabemu želodcu itd. je

VLAHOV

Kdor si hoče ohraniti **zdrav želodec**, kdor se želi **dobro** počutiti, biti vesel, obvarovati si **zdravje**, pije naj po celem svetu razširjeni od vseh hvaljeni liker Vlahov, katerega iz zelišč kršne Dalmacije **edini na svetu napravlja R. Vlahov v Zadru.**

Varujte se ponarejanj in zahtevajte vedno pravi Vlahov iz Zadra, katerega je dobiti v vsaki trgovini in kavarni.

(7)

Odlikovanja:

Založnik Nj. c. in kr. Visokosti presvitlega gosp. nadvojvoda Leopolda Salvatorja.
Založnik kraljevske hiše Lussignan, Pariz.
Častni član italijanskega zavoda „Pogresso“ z odlikovalno svetinjo.
Privilegiran od vlade Zveznih držav severne Amerike.
Odlikovanje s poprsjem Libertadora, republike Venezuela.

Odlikovan na sledečih razstavah:

Dunaj 1873.
Svitinja za zasluge.
Neapel 1880.
Svetinja I. razreda.
Kalkuta 1883—84.
Velika svetinja.
Neapel 1885.
Zlata svetinja.
Spa (Belgija) 1891
Zlata svetinja.
Skradin 1875.
Zlata svetinja.
Trst 1882.
Zlata svetinja.
Cork (Irska) 1884.
Častna diploma.
Zagreb 1891.
Zlata svetinja.
Bordeaux 1892.
Zlata svetinja.
Berlin 1892.
Zlata svetinja.

Moji izdelki se razpošiljajo in prodajajo v:

Avstro-Ogerski,
Italiji,
Nemčiji,
Angliji,
Rusiji,
Švediji in Norvegiji,
Švici,
Danski,
Turčiji,
Grški,
Španiji,
Portugaliji,
Rumuniji,
Srbiji,
Bolgariji,
Črnigori,
Otoku Malta,
Belgiji,
Zjedinjenih državah amerikanskih,
Braziliji,
Meksiki,
Argentinji,
Indiji,
Kitajski,
Japonski,
Egiptu,
Perziji,
Arabiji,
Alžeriji,
Tunisu,
Maroku,
Otoku Kipru.

Odgovorni urednik: Avgust Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.